

УДК 330

Соколов А.В.¹, Котельніков І.П.²

¹ доц. НУ«Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕз-1914м НУ«Запорізька політехніка»

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ ЧИННИК СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ ТА ВИРОБНИЦТВА

Міжнародні економічні спільноти, зокрема «Велика сімка» та «Велика двадцятка», систематично включають питання цифрової трансформації до порядку денного своїх самітів, визнаючи її ключовим чинником глобального економічного розвитку. Це свідчить про загальне усвідомлення того, що цифровізація має потенціал не лише модернізувати існуючі економічні моделі, а й кардинально змінити структуру світової торгівлі та виробництва, створюючи нові умови для конкурентоспроможності національних економік.

Під цифровою трансформацією розуміють комплексні зміни в економіці, спричинені масштабним впровадженням сучасних цифрових технологій. Ці зміни охоплюють не лише окремі галузі, а й трансформують самі принципи організації виробництва, логістики, управління та взаємодії на ринках. До провідних технологічних трендів, що визначають цей процес, належать розвиток Інтернету речей (IoT), блокчейн-технологій, штучного інтелекту (AI), хмарних обчислень та напівпровідникових рішень.

У науковому середовищі все частіше використовується термін «нова цифрова економіка», який відображає глибоку зміну економічної парадигми. За оцінками експертів ООН, хоча підвищення ефективності залишається важливим драйвером, принципово новим є сам характер економічної діяльності. Зокрема, змінюються джерела створення вартості: дані стають стратегічним ресурсом, платформи - основою бізнес-моделей, а технологічна інфраструктура - ключовим фактором локації виробництва.

Цифрові технології вже суттєво впливають на географію економічної активності, змінюючи корпоративні стратегії, напрямки інвестицій та структуру міжнародної торгівлі. Замість традиційних критеріїв локації виробництва - таких як вартість праці чи близькість до сировини — все більше значення набувають якість цифрової інфраструктури, доступ до кваліфікованих кадрів у сфері ІТ та рівень розвитку інноваційного середовища. Це створює нові можливості для країн із розвинутою цифровою

екосистемою, водночас загострюючи ризики периферійності для тих, хто відстає у цифровізації.

Цифрові технології стають не просто інструментом модернізації, а фундаментальним чинником перебудови глобальних економічних відносин. Для країн із формуючоюся ринковою економікою, зокрема для України, успішна інтеграція в цей процес вимагає стратегічного підходу: розвитку цифрової інфраструктури, підготовки кваліфікованих кадрів, створення сприятливого регуляторного середовища та підтримки інновацій. У цьому контексті цифровізація виступає не лише як технологічний, а й як стратегічний чинник конкурентоспроможності у глобальній економіці.

Однією з найбільш вагомих трансформацій, спричинених цифровізацією, є розмивання меж між промисловістю та сферою послуг. Цифрові технології змушують переглянути традиційні моделі виробництва, роблячи ланцюги глобального доданого виробництва (CGDS) більш гнучкими, інтегрованими та взаємопов'язаними. Це дозволяє перерозподіляти окремі етапи виробництва - від проектування до обслуговування - між різними країнами з урахуванням їх цифрової зрілості, а не лише вартості праці. Така трансформація може створити нові можливості для країн із потенціалом у сфері ІТ-послуг, цифрового дизайну чи програмного забезпечення, але водночас загрожує виключенням тих, хто не встигає адаптуватися до нових умов конкуренції.

У наступному десятилітті очікується стрімке поширення таких технологій, як хмарні обчислення, штучний інтелект та кіберфізичні системи, що стануть основою «розумного виробництва». Це відкриває нові можливості для децентралізації виробництва, персоналізації продуктів та швидкого виходу на глобальні ринки. Для України та інших країн, що розвиваються, це означає шанс на включення до високотехнологічних ланцюгів доданої вартості - але лише за умови системної підтримки цифрової трансформації на рівні державної політики, освіти та бізнес-середовища.

Цифровізація, таким чином, виступає подвійним чинником: з одного боку, вона поглиблює існуючу нерівність у глобальній економіці, а з іншого - відкриває нові шляхи для інноваційного розвитку. Успішна інтеграція в цей процес залежатиме від здатності формувати цифрову стратегію, яка поєднує інфраструктурні інвестиції, розвиток людського капіталу та підтримку технологічних стартапів. Лише за таких умов цифрові технології зможуть стати інструментом не лише модернізації, а й справедливого економічного зростання.